

Arkeologisk schaktningsövervakning

STUREGATAN 72-89

vid schaktning för optokabel genom stadslager L2001:4288 i
Falun stad och kommun, Dalarnas län
2023

Arkivrapport dnr 137/22

Linda Wigert

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY

Fastighetskartan: © Lantmäteriet.

Terrängkartan: Lantmäteriet (CC0)

Dalarnas museum, Falun, 2023

Sammanfattning

Under april 2023 genomförde Dalarnas museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning vid Sturegatan 72-89, vid kvarteret Vagnmakaren, i centrala Falun. Schaktningen utfördes då ny optokabel skulle installeras. Större delen av schaktet bestod av under modern tid störda lager. I botten av schaktets södra del påträffades ett kulturlager ovanpå kopparslagg. Inga ytterligare arkeologiska åtgärder bedöms nödvändiga inom det aktuella arbetsföretaget men framtida ingrepp i området bör ske med arkeologisk medverkan.

Inledning

Under april 2023 genomförde Dalarnas museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning vid Sturegatan 72-89, kvarteret Vagnmakaren, i centrala Falun (se Bilaga 1, Figur 1 och 2). Schaktningen genomfördes på uppdrag av Falu Energi & Vatten i syfte att lägga ned en ny optokabel. Uppdraget omfattades av länsstyrelsens generella beslut (431-21334-2021) för schaktningsövervakningar åt Falu Energi & Vatten AB vid ingrepp i Falu stadslager: L2001:4288.

Kvarteret Vagnmakaren ligger i stadsområdet Prästtåkten. Namnet tros härstamma från ett prästboställe som fanns på platsen under 1600-talet. Området utgjorde tidigare Faluns främsta hantverksstadsdel och boplats för många gruv- och hyttarbetare. Gruvbäcken, nu kulverterad, rann tidigare genom området och längs dess stränder låg flera kopparhyttor (Persson 2012).

Syfte / Målsättning

Syftet med schaktningsövervakningen var att med ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera fornlämningen Falu stadslager L2001:4288.

Metod

Arkeologer besökte platsen under arbetets inledning för att stämma av arbetsplan och tidsplan med grävmaskinisten. Ledningsschaktet grävdes därefter med grävmaskin ned till cirka 0,5 meters djup, där en tidigare kabel låg nedgrävd. Då hela den tilltänkta schaktlängden grävts klart besiktigades ytan återigen av arkeologer, för att dokumentera eventuella orörda lager som påträffats. Schaktet och kulturlagrets utbredning och storlek mättes in manuellt, i förhållande till husväggen direkt intill. Schaktet och kulturlagrets geografiska utbredning har därefter digitaliserats i ArcGIS.

Efter att schaktet lagts igen genomfördes ett återbesök då platsen fotograferades och höjdpunkter mättes in med RTK-GPS. På grund av schaktets närhet till hus fick RTK:n inte tillräckligt bra precision när den

hölls vid schaktet. Två punkter togs därför med hög precision med ett avstånd om cirka 2 meter från schaktkanten.

Resultat

Ett 48x0,8 meter stort och 0,5-0,55 meter djupt schakt grävdes, längs med husväggen vid Sturegatan 72-89 (se Bilaga 1, Figur 3).

Hela schaktet utgjordes av tidigare omrörda lager av sand, ditförd i samband med nedläggandet av tidigare kabel, på ett djup om cirka 0,5 meter.

I botten av södra delen av schaktet, cirka 10 meter norr om hörnet av byggnaden intill, påträffades ett kulturlager med en synlig utsträckning om cirka 3,7 meter. Lagret fortsatte in i schaktväggen i nordöst, men genomskars av det tidigare ledningsschaktet i sydväst, intill husväggen.

Kulturlagret var cirka 0,05 meter tjockt och bestod av brun, humös, fet silt med inslag av kol, murtegel och slagg. Kulturlagret framkom 0,5-0,55 meter under markytan och under lagret framkom ett fyllnadslager av kopparslagg.

Slutsatser och utvärdering

Hela den schaktade massan anses ha bestått av under modern tid påverkade lager. I södra delen av schaktet, på ett djup om 0,5-0,55 meter under markytan, finns ett bevarat kulturlager som förmodas ha en fortsatt utbredning under gatan i nordöst. Kulturlagret har avsatts ovanpå fyllnadsmassor av kopparslagg.

Inga ytterligare arkeologiska åtgärder bedöms nödvändiga inom det aktuella arbetsföretaget. Framtida ingrepp i området bör ske med arkeologisk medverkan.

Referenser

Persson (red.) (2012). *Husen berättar – Bevarandeplan för Falu innerstad 2012*. Falu kommun.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer:	431-21334-2021, 431-14428-2022
Fornreg, uppdragsnummer:	202200193
Socken:	Falu stad
Fornlämning, RAÄ-nr:	Falun 68:1
Fornreg, lämningsnummer:	L2001:4288
Fastighet:	Falun Vagnmakaren 24
Koordinater, mitten:	N 6719111
(SWEREF99 TM)	E 534179
Höjd (RH 2000):	112,1 – 112,7 m.ö.h.
Inmätning:	RTK och manuell inmätning
Utförandetid:	2023-04-11 – 2023-04-12
Undersökt yta:	38 kvadratmeter

Schaktlängd:	48 meter
DM projektnummer:	682
DM diarienummer:	137/22
DM foto accessionsnr:	DM ARK682
Arkeologisk personal:	Greger Bennström och Linda Wigert
Projektansvarig:	Greger Bennström

Dokumentationsmaterialet förvaras på Dalarnas museum. Inga fynd tillvaratogs.

Bilagor

1 Kartor

2 Foton

Bilaga 1 Kartor

Figur 1: Karta över Dalarna. Falun markerat med en röd prick.

Figur 2: Överst, karta över Falu stadslager (blåmarkerat). Underst, Karta över stadsdelen Prästtåkten (grönmarkerat), med undersökningsplatsen markerad med svart cirkel.

Figur 3: Utdrag ur fastighetskartan. Schaktet markerat med grått och kulturlagrets ungefärliga utbredning markerat med rött. Skala 1:475.

Bilaga 2 Foton

Foto 1: Översikt Sturegatan 72-89. Det igenlagda schaktet löpte längs husväggen till höger i bild. Foto mot sydöst. Fotograf: Linda Wigert.

Foto 2: Översikt Sturegatan 72-89, från korsningen Sturegatan-Kristinegatan. Det igenlagda schaktet löpte längs husväggen till vänster i bild. I förgrunden pågår arbetet med att koppla in de nya ledningarna. Foto mot nordväst. Fotograf: Linda Wigert.